

Osallisena Oulussa

Oulun kaupungin osallisuus- ja
vuorovaikutussuunnitelma 2023–2030

Alkusanat

Osallisena Oulussa

Osallistuin keväällä Sitran järjestämään seminaarin, jossa puhuttiin yksinäisyyden vaikutuksesta ihmisen hyvinvointiin. Kuulimme hätkähdyttäviä esimerkkejä koronan jälkeisestä Suomesta, jossa yksinäisyydestä on kasvamassa todellinen kansallinen epidemia. Erityisesti mieleeni jäi erään opiskelijatyön kuvaus omasta arjestaan uudella opiskelupaikkakunnalla. Hän kuvaili yksinäisyyttään näin: "Olen niin huomaamaton, että hämmästyin aina, kun kaupan ulko-ovet avautuvat minulle automaattisesti."

Nähdyksi tuleminen on ihmisen perustarpeista tärkeimpiä. Kuuluminen johonkin ja osallisena oleminen ovat ihmisen omanarvontunteen kivijalka. Hyvä itseluottamus ja tunne yhteenkuuluvuudesta määrittävät ratkaisevasti ihmisen hyvinvointia ja suhdetta elämänsä kriiseihin.

Kunnan tehtävänä on rakentaa turvallisia osallistumisen ja vuorovaikutuksen tiloja ja mahdollisuuksia. Oulussa vuorovaikutus on arvostavaan kohtaamiseen perustuvaa tasavertaista dialogia.

Tämä suunnitelma on syntynyt laajan osallisuuden ja vuorovaikutustyön tuloksena. Työryhmä on kuullut kaupungin eri toimialojen, järjestöjen, yritysmaailman ja yksittäisten kuntalaisten tarpeita. On syntynyt uusia osallistumisen muotoja ja halua oppia tekemään asioita yhdessä.

Maailmanpolitiikan epävakaa tilanne ja siitä johtuva huoli ovat lisänneet ihmisten epävarmuuden tunnetta. Tulevaisuus näyttyy Sitran tänä vuonna julkaisemien megatrendienkin valossa huomattavasti uhkaavammalta kuin aikaisemmin. Henkisen hyvinvoinnin haasteet ovat kasvussa, luonnon kantokyky murenee ja talouden perustatkin natisevat.

Tässä tilanteessa tarvitsemme välittämisen kulttuuri-ilmastonmuutosta. Oulu haluaa jatkossa olla kaupunki, jossa kriisitietoisuuden rinnalle kasvaa uudenlaista luottamusta yhteiskuntaan ja toinen toisiimme. Haluamme olla kaupunki, jossa hädän hetkellä ketään ei jätetä yksin.

Oulussa 17.8.2023

Mikko Salmi

Viestintäjohtaja

Osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelman valmisteluryhmän puheenjohtaja

Sisällysluettelo

Alkusanat	2
1 Johdanto	4
2 Demokratia, osallisuus ja vuorovaikutus kansallisina ja paikallisina tavoitteina, ilmiöinä ja määritelmänä	6
2.1 Kansallinen demokratiaohjelma 2025	6
2.2 Sitran megatrendit 2030.....	7
2.3 Osallisuuden määrittelyä	8
2.4 Oululainen osallisuus ja vuorovaikutus	9
2.5 Osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudet turvataan lainsäädännössä.....	12
2.6 Erilaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia Oulussa	16
3 Osallisuus ja vuorovaikutus Oulussa tavoitetasolla	19
3.1 Oululaisten kokemukset vaikuttamisen mahdollisuuksista.....	20
3.2 Tarkastuslautakunnan arviointiraportti kuntalain mukaisista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista	20
3.3 Osallisuus suunnitelman laatimisessa	21
3.3.1 Kysely nuorten foorumissa	21
3.3.2 Robottipuhelujen tulokset	21
3.3.3 Henkilöstön osallisuuskyselyn tulokset	22
3.4 Suunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja arviointi	24
Lähteet	25

1 Johdanto

Oulun kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelman 2023–2030 tavoitteena on edistää kaupungin ja kuntalaisten sekä kaupungin ja sidosryhmien välistä vuorovaikutusta. Suunnitelma perustuu kaupunkistrategiaan 2030 sekä kaupungin arvoihin rohkeus, reiluus ja vastuullisuus. Osallisuustyön tavoitteena on, että oululaisilla on mahdollisuus kokea tulevansa kuulluiksi ja ymmärretyiksi sekä asukkailla ja yhteisöillä on mahdollisuuksia toimia, osallistua ja vaikuttaa asuinalueellaan ja koko kaupungissa.

Osallisuus perustuu henkilökohtaiseen kokemukseen ja lähtökohtana on osallisuus omaan elämään. Osallisuus yhteisöissä tarkoittaa mahdollisuutta kokea olla osa itselle tärkeää yhteisöä ja saada tukea vaikuttamiseen sekä yhteisöllisyyden kokemuksia. Osallisuus yhteiseen hyvään ja yhteiseen tekemiseen tuottaa hyvinvointia myös itselle ja muille. Esimerkiksi järjestötoiminta ja vapaaehtoistoiminta tarjoavat Oulussa yhteiselle tekemiselle ja yhteisöllisyydelle hyvän mahdollisuuden.

Lainsäädännön keskeinen perusta suunnitelmalle löytyy perustuslaista, hallintolaista ja kunta-laista. Suunnitelmalla on yhteys avoimen hallinnon suunnitelmaan, hyvinvointisuunnitelmaan,

yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaan sekä lapsiystävälliseen kuntaan ja näissä mainittuihin periaatteisiin ja tavoitteisiin.

Osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelma ohjaa osallisuutta ja vaikuttamista Oulussa. Suunnitelmassa esitellään kaupungin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä osallisuutta ja vuorovaikutusta kehittävät tavoitteet ja toimenpiteet. Tavoitteiden ja toimenpiteiden käytännön toteutus-tapa esitellään erillisessä liitteessä.

Suunnitelman valmistelutyö on ollut monimuotoista ja laatimisessa on huomioitu osallisuus.

Hyvän julkisen vuorovaikutuksen periaatteet

Hyvään julkiseen vuorovaikutukseen on seitsemän periaatetta, joiden tavoitteena on auttaa tekemään parempia päätöksiä ja vastata osallisten huoliin. Ne perustuvat alan ammattilaisten muodostaman International Association of Public Participationin eettisiin periaatteisiin.

Julkinen vuorovaikutus:

1. Lähtee periaatteesta, että kaikilla, joita päätös koskettaa, on oikeus osallistua päätöksentekoprosessiin.
2. Sisältää lupauksen, että osallistujien näkemys huomioidaan päätöksenteossa. Tässä on hyvä huomata, että se ei tarkoita, että osalliset välttämättä päättävät asiasta, vaan että heidän näkemyksensä huomioidaan.
3. Tukee kestävien päätösten tekemistä huomioimalla ja viestimällä kaikkien osallisten, mukaan lukien päätöksentekijöiden, tarpeet ja intressit. Toisinaan päätöksentekijät ovat huolissaan siitä, viedäänkö heidän valtansa asukkaiden osallistumisella. Ei viedä, vaan hyvä prosessi huomioi myös heidän tarpeensa ja viime kädessä he tekevät päätökset, elleivät erikseen päätä delegoida valtaa osallisille.
4. Tukee niiden osallistumista, joihin päätöksenteko vaikuttaa tai jotka ovat siitä kiinnostuneita.
5. Toteutetaan hyvin, kun kysytään myös osallisten toiveita siihen, miten he osallistuvat. Eri ihmisille sopivat tavat osallistua ovat hyvin erilaisia: lapset, nuoret, maahanmuuttajat, ikäihmiset tai vammaiset henkilöt tarvitsevat heille yhdenvertaisia tapoja osallistua.
6. Tarjoaa osallisille heidän tarvitsemaansa tietoa ymmärrettävässä ja helposti saavutettavissa olevassa muodossa. Tieteellinen tutkimus tai satasivuinen raportti eivät välttämättä ole tietoa kaikille ymmärrettävässä muodossa. Selkokieli, visuaalisuus, selitysvideot, kuvat ja kuviot sekä tiivistelmät tekevät tiedosta helpommin omaksuttavaa.
7. Sisältää lupauksen, että osallisille kerrotaan, miten heidän näkemyksensä on huomioitu päätöksessä. "Me kerrottiin mielipiteitä eikä koskaan kuultu, mitä sitten tapahtui." Siksi hyvässä vuorovaikutuksessa sitoudutaan myös raportoimaan takaisin osallistujille ja perustelemaan, miten ja miksi heidän mielipiteensä otettiin tai ei otettu huomioon.

2 Demokratia, osallisuus ja vuorovaikutus kansallisina ja paikallisina tavoitteina, ilmiöinä ja määritelmänä

2.1 Kansallinen demokratiaohjelma 2025

Demokratiaohjelmassa 2025 linjataan suomalaisen demokraatiapolitiikan tavoitteista 2020-luvulla. Suomessa demokratian perinne on vahva, mutta epävakaa maailmantilanteessa on entistä tärkeämpää puolustaa toimivaa demokraattista järjestelmää kansallisella ja kansainväliselläkin tasolla. Suomi sijoittuu demokratiaa ja sen toimivuutta mittaavissa ja vertailevissa tutkimuksissa maailman kärkimaiden joukkoon. Suomalaisten luottamus toisiinsa ja yhteiskunnan eri toimijoihin on myös kansainvälisessä tarkastelussa korkealla tasolla. Vaikka demokratian tila Suomessa on kansainvälisesti vertaillen hyvä, myös suomalaisen demokratian toimivuudessa on havaittu monia haasteita.

Suomalaisen demokratian erityisinä haasteina on monissa tutkimuksissa nostettu esille seuraavat trendit:

- osallistumisen rapautuminen ja eriarvoistumiskehitys
- äänestysaktiivisuuden lasku
- poliittisen vastakkainasettelun vahvistuminen
- eri väestöryhmien väliset erot koetussa luottamuksessa

Nousevia haasteita ovat myös:

- keskustelukulttuurin kärjistyminen
- kyberuhat, disinformaatio ja informaatiovaihuttaminen virkamiehiin, päättäjiin, toimittajiin, tutkijoihin ja esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan toimijoihin kohdistuva järjestelmällinen häirintä eli maalittaminen
- kansalaisyhteiskunnan taloudellisten toimintamahdollisuuksien epävarmuus

OECD:n vuonna 2021 julkaiseman arvioinnin mukaan Suomi on edelleen vahvan luottamuksen maa.

Kansalaisten luottamus eri instituutioihin kuitenkin vaihtelee. Kansalaisista 66 prosenttia luottaa valtionhallintoon, 61 prosenttia hallitukseen, 53 prosenttia eduskuntaan ja 52 prosenttia kuntahallintoon. Luottamuksessa oli merkittäviä alueellisia ja väestöryhmien välisiä eroja. Luottamus on tutkimuksen mukaan korkeaa niissä väestöryhmissä, joissa on korkea koulutus, hyvä terveys, optimistiset tulevaisuudennäkymät, ja jotka osallistuvat aktiivisesti esimerkiksi kansalaistoimintaan ja asuvat kaupungeissa.

OECD on suosittanut, että Suomessa vakiinnutettiin hallinnon ja kansalaisten väliset vuoropuhelut ihmisten luottamuksen vahvistamiseksi, lisättäisiin hallinnon ja päätöksenteon avoimuutta, kehitettäisiin osallistumisen ja vaikuttamisen prosesseja ja otettaisiin kansalaiset mukaan politiikan vaihtoehtojen valmisteluun. Eri väestöryhmien syrjäytymistä ja syrjintää olisi torjuttava vahvistamalla osallistumismahdollisuuksia ja varmistamalla, että kaikki pysyvät mukana yhteiskunnassa. OECD suosittaa uusien, esimerkiksi deliberatiivisten eli keskustelevien toimintamallien laajempaa käyttöä.

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä linjataan suomalaisen demokraatiapolitiikan tavoitteista 2020-luvulla. Epävakaassa maailmantilanteessa on entistä tärkeämpää puolustaa toimivaa demokraattista järjestelmää. Valtioneuvoston keskeisenä tavoitteena on, että Suomi kuuluu jatkossakin maailman demokraattisimpien maiden joukkoon. Periaatepäätöksen keskeiset linjaukset:

1. Vaalijärjestelmä on toimiva, turvallinen ja luotettava. Jokaisella on yhdenvertaiset mahdollisuudet ja riittävät valmiudet käyttää vaalioikeuksiaan.
2. Suomessa on käytössä monipuoliset osallistumismahdollisuudet ja yhä useampi käyttää osallistumisoikeuksiaan. Hallinto toimii avoi-

mesti ja vuorovaikutteisesti mikä vahvistaa luottamusta. Päätöksenteko on tietoperusteista.

3. Demokratia-, ihmisoikeus- ja mediakasvatus sekä jatkuva oppiminen tukevat osallistumisoikeuksien toteutumista.
4. Mediaympäristö on moniääninen, moninainen ja yhteiskunnallinen keskustelukulttuuri mahdollistaa kaikkien osallistumisen
5. Aktiivinen ja elinvoimainen kansalaisyhteiskunta on keskeinen osa toimivaa demokratiaa.
6. Suomi osallistuu aktiivisesti EU:n demokraatiatyöhön ja tukee kansainvälistä demokraatiakehitystä.

2.2 Sitran megatrendit 2030

Sitra julkaisi megatrendit 2030 alkuvuodesta 2023. Megatrendit ovat useista ilmiöistä koostuvia kehityssuuntia, jotka kuvaavat muutoksen laajoja kaaria. Ne tapahtuvat usein globaalilla tasolla ja kehityssuunnan uskotaan usein jatkuvan samansuuntaisena. Megatrendit tuovat esiin ympärillämme tällä hetkellä korostuvia ilmiöitä. Erityisesti demokratiaa, vaikuttamismahdollisuuksia ja teknologiaa koskevat megatrendit ovat tärkeitä huomioita, joita osallisuuden ja vuorovaikutuksen kehittämistyössä tulee huomioida.

Demokratian heikentyminen jatkuu. Demokratian heikentyminen globaalisti jatkuu ja autoritaarisuus lisääntyy. Maailman väestöstä jo 70 prosenttia asuu ei-demokraattisiksi luettavissa valtioissa. Samaan aikaan demokratian aktiivisen puolustamisen tarpeeseen on havahduttu. Demokratian kehittäminen edellyttää määrätietoista toimia niin osallisuuden vahvistamiseksi kuin päätöksenteon toimintatapojen ja rakenteiden uudistamiseksi.

Nopea ja suora kansalaisvaikuttaminen yleistyy. Sitoutuminen kansalaisjärjestöjen toimintaan vähenee ja yhä harvempi haluaa vaikuttaa yhteiskunnassa perinteisten puolueiden kautta. Ihmiset, erityisesti nuoret, etsivät nopeita ja suoria vaikuttamisen tapoja. Digitalisaatio ja sen mahdollistamat alustat ja verkostot ovat mullistaneet tiedon tuotannon, -välityksen ja hyödyntämisen tapoja. Mikroaktivismi yleistyy ja yhä useammat osallistuvat

yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sosiaalisessa mediassa. Uusia aloitteita syntyy ja ne leviävät nopeasti.

Teknologia luo eriarvoisuutta. Teknologian nopea kehitys luo toisistaan erillään olevia teknologisia todellisuuksia. Eri ikä- ja väestöryhmät käyttävät teknologiaa eri tavoin. Yhteiskunnan palveluiden ja toimintojen siirtyessä verkkoon vaarana on, että ihmisten yhteiskunnallinen toimijuus eriytyy. Teknologian hyödyntäminen vaatii uusia taitoja ja laitteita, joihin kaikilla ei ole varaa. Palveluiden kehittämisessä onkin kiinnitettävä erityistä huomiota saavutettavuuteen ja siihen, että kehitys tapahtuu ihmisten, ei teknologian ehdoilla.

2.3 Osallisuuden määrittelyä

Kokemus osallisuudesta lisää hyvinvointia, turvallisuutta, uskoa tulevaisuuteen ja omiin mahdollisuuksiin. Tavoitteena on vähentää eriarvoisuutta, köyhyyttä, syrjäytymistä ja syrjintää. THL:n Sosiaalisen osallisuuden hankkeessa on jaoteltu osallisuus ja erilaiset osallisuutta edistävät toimet kolmeen osa-alueeseen:

1. [Osallisuus omassa elämässä](#)
Mahdollisuus elää omannäköistä elämää; mahdollisuus määrittellä, mihin toimintaan tai palveluun osallistuu
2. [Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa](#)
Mahdollisuus kuulla itselle tärkeisiin ryhmiin ja yhteisöihin sekä vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin; mahdollisuus saada tukea vaikuttamiseen
3. [Osallisuus yhteisestä hyvästä](#)
Mahdollisuus yhdessä tekemiseen; mahdollisuus päästä nauttimaan yhteisestä hyvästä ja osallistua yhteisen hyvän tuottamiseen ja jakamiseen. Yhteinen hyvä on toimintaa ja arvoja, josta seuraa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä muihin ihmisiin.

Pohjois-Pohjanmaan osallisuusverkostossa on kehitetty osallisuusmääritelmä asukkaan näkökulmasta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa THL:n osallisuuden määritelmää mukaillen:

Minä tulen kuulluksi, voin osallistua toimintaan omaehtoisesti ja minun yksilölliset tarpeeni huomioidaan. (Osallisuus omassa elämässä)

Minä voin vaikuttaa oman elämäni kulkuun ja itseäni koskevien asioiden ja palveluiden kehittämiseen. (Osallisuus yhteisöissä ja mahdollisuus vaikuttaa)

Minä pääsen halutessani tekemään asioita, jotka edistävät yhteistä hyvää ja pääsen myös nauttimaan niistä. (Osallisuus yhteisestä hyvästä)

Kun halutaan edistää kaikkien osallisuutta, tulisi noudattaa näitä **osallisuuden edistämisen periaatteita**:

- Ihminen voi osallistua toimintaan tai palveluun omaehtoisesti.
- Osallistujan kanssa etsitään yksilöllisiä ratkaisuja.
- Osallistuja kohdataan kunnioittaen ja kategorisoinnasta.
- Yksin jääneet ja omiin oloihinsa päätyneet löydetään ja saadaan mukaan toimintaan.
- Toimintaa tai palvelua kehitetään yhdessä.
- Toiminta vahvistaa osallistujan vaikuttamismahdollisuuksia myös toiminnan ulkopuolella.
- Ihminen pääsee osaksi itselleen tärkeää yhteisöä.
- Ihminen pääsee nauttimaan yhteisestä hyvästä ja voi osallistua sen tuottamiseen ja jakamiseen tasavertaisena muiden kanssa.
- Ihminen saa arvostusta, kiitosta ja yhteyksiä muihin ihmisiin. Yhteiskuntaryhmät kohtavat.
- Osallisuutta edistävät keinot juurtuvat osaksi jatkuvaa toimintaa.

Yhteiskunnan tulisi edistää sellaisia olosuhteita ja toimintoja, joissa työelämän ulkopuolella olevat voisivat vaikuttaa omaan elämäänsä, elinympäristöönsä sekä saisivat osaamisensa näkyväksi ja siten myös tunnustusta muilta ihmisiltä. Osallisuuden kokemus suuntaa yksilön toimijuutta: myönteisesti virittynyt ihminen näkee enemmän mahdollisuuksia, motivoituu ja rohkaistuu tarttumaan mahdollisuuksiin.

2.4 Oululainen osallisuus ja vuorovaikutus

Oulun kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelman laadinnassa vuosille 2023–2030 on huomioitu osallistumisen mahdollisuudet jo suunnitteluvaiheessa. Vuorovaikutuksella vahvistetaan kuntalaisten ja sidosryhmien osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Vuorovaikutuksen ja osallisuuden kehittäminen Oulussa perustuu kaupunkistrategiaan 2030 ja ihmislähtöisten palvelujen kehittämiseen. Toimivat osallistumisen keinot ovat merkittäviä yhteisöllisyyden ja yhteisöllisen toiminnan vahvistamisessa. Tässä ajassa olennaista on kiinnittää huomiota erityisesti yhdenvertaisen osallisuuden edistämiseen.

Euroopan kulttuuripääkaupunkitoiminta tarjoaa oululaisille asukkaille ja yhteisöille lukuisia mahdollisuuksia osallistua yhteiseen Oulu2026-toteutukseen. Avoimien ohjelmahakujen kautta tuetaan omaehtoisten kulttuuriprojektien toteutuksia, kulttuuriohjelman sadat projektit sisältävät lukuisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Lisäksi Euroopan kulttuuripääkaupunkitoimintaan voi osallistua vapaaehtoisena tai esim. koululuokat ja harrastusryhmät voivat tarjota osallistumismahdollisuuksia. Oulu2026 vahvistaa asukkaiden yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia kulttuuriin tekijöinä ja kokijoina. Vuonna 2026 Oulussa on joka päivä ainutlaatuista koettavaa ja kulttuuriilmastonmuutoksen vaikutukset näkyvät pitkään myös vuoden 2026 jälkeen.

Vuorovaikutuksesta ja osallisuudesta on esitetty useita määritelmiä. Oulussa **vuorovaikutus on arvostavaan kohtaamiseen perustuvaa tasavertaista dialogia**. Hyvä vuorovaikutus eri toimijoiden välillä edellyttää laaja-alaista sitoutumista ja vastuullista toimintaa. Oulussa niin viranhaltijoilla, luottamushenkilöillä kuin kaupungin henkilöstölläkin on tahto reiluun vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyden luomiseen yhdessä kuntalaisten kanssa. Kaikesta ei tarvitse olla samaa mieltä, mutta erilaiset näkökulmat huomioidaan ja perustellaan avoimesti.

Osallisuutta voidaan jäsentää jakamalla se **tieto-, suunnittelu-, päätös- ja toimintaosallisuuteen**. Tässä suunnitelmassa on hyödynnetty tätä jakoa. Jäsenystapa on hyödyllinen työkalu, kun arvioidaan kuntalaisten ja sidosryhmien mahdollisuuksia vaikuttaa kuntaorganisaation ja kuntayhteisön toimintaan. Osallisuuden eri muodot täydentävät toisiaan ja ovat monimuotoisia. Alla sijaitsevassa tietoisuudessa on avattu lähemmin osallisuuden eri muotojen sisältöä.

Osallisuuden osa-alueita:

- **Tieto-osallisuus** tarkoittaa kuntalaisten oikeutta saada ja tuottaa tietoa kunnasta. Kyseessä ovat osallisuuden helposti toteutettavat muodot kuten kunnan tiedottaminen, kuntalaisten kuuleminen ja palvelusitoumukset.
- **Suunnitteluosallisuus** on syvempää kunnan ja kuntalaisten välistä valmisteluun liittyvää vuorovaikutusta. Kuntalaiset osallistuvat esimerkiksi itseään koskevan toiminnan, palvelun tai infran suunnitteluun kertomalla ideoitaan ja mielipiteitään ja työstämällä niitä yhdessä kunnan kanssa.
- **Päätösosallisuus** on suoraa osallistumista palvelujen tuottamista tai asuinalueita koskeviin päätöksiin. Viralliset mielipiteet, muistutukset ja valitukset ovat osa päätösosallisuutta.
- **Toimintaosallisuus** tarkoittaa kuntalaisen mahdollisuutta toimia omassa elinympäristössään. Toimintaosallisuutta ovat esimerkiksi talkootoiminta, tapahtumien järjestäminen tai asuinalueen kunnossapito.

Vuorovaikutus ja kuntalaisten osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudet kietoutuvat tiiviisti toisiinsa. Vuorovaikutusta kehittämällä parannetaan kuntalaisten osallisuutta päätöksentekoon ja muita vaikuttamisen mahdollisuuksia. Vuorovaikutuksen ja osallisuuden painottuminen kuntatyössä heijastelee suurempia muutoksia yhteiskunnassa.

Demokratian käsite on laajentunut kattamaan edustuksellisuuteen ja äänestämiseen keskittyvän demokratian lisäksi muitakin osallisuuden muotoja kuten erilaiset arkisen osallistumisen tavat ja deliberatiivisen eli keskusteleavan demokratian. Edustuksellinen demokratia ei enää yksin vastaa kansalaisten osallistumisen ja vaikuttamisen tarpeisiin, vaikka sen kautta keskeinen kunnallinen päätöksenteko toteutuukin edelleen. Kansalaiset vaikuttavat äänestämisen, puolueiden ja järjestöjen lisäksi uusia kanavia pitkin. Esimerkiksi epämuodollisesti organisoitunut kansalaistoiminta ja -aktivismi eri muodoissaan ovat kasvattaneet suosiotaan. Aiemmin aliedustettujen väestöryhmien arkisen kokemustiedon merkitystä arvostetaan aiempaa enemmän tutkimustiedon ja viranomaistiedon ohella.

Keskeiset käsitteet

Osallisuus Osallisuudella tarkoitetaan henkilökohtaista tunnetta, joka syntyy vaikuttamismahdollisuuksiin liittyvistä kokemuksista. Osallisuus on kuulumista, yhtenäisyyttä, yhteensopivuutta ja mukaan ottamista. Osallisuus on vaikuttamista omaan elämään ja sen mahdollisuuksiin, palvelujen kehittämiseen ja yhteiseen hyvään.

Osallistuminen Osallistumisen käsitettä käytetään yleisesti kansalaisten demokraattista roolia koskevassa keskustelussa. Siihen voidaan liittää kolme ulottuvuutta:

- Sosiaalinen ulottuvuus: osallistuminen on mahdollista vain silloin, kun mukana on useita ihmisiä.
- Toiminnallisuus: osallistuminen on lähtökohtaisesti aktiivista toimintaa.
- Kansalaisosallistuminen: mahdollisuus hoitaa yhteisiä asioita osallistumalla.

Osallistuminen liittyy osallisuutta konkreettisemmin kansalaisten oikeuksiin ja velvollisuuksiin itseään ja lähipiiriään koskevassa päätöksenteossa. Osallistuminen ja osallisuus liittyvät kiinteästi toisiinsa. Johonkin kuulumisen tunne muodostaa perustan osallistumiselle.

Vaikuttaminen on aktiivista tekemistä, kannanottoja omista, yhteisistä ja julkisista asioista. Vaikuttaminen on myös henkilökohtaisen tai yhteisön vallan käyttämistä niin, että saa edistettyä itselle tai yhteisölle tärkeää asiaa. Suomessa kansalaisten vaikuttamismahdollisuudet on kirjattu perustuslakiin. Myös muu lainsäädäntö tukee kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksia, esimerkiksi kuntalakiin on kirjattu selvästi kuntien velvollisuus järjestää kuntalaisille mahdollisuuksia vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon.

Vuorovaikutus on kahden tai useamman henkilön välistä vastavuoroista viestintää. Vuorovaikutuksessa osapuolet ovat aloitteellisia, reagoivat toistensa viesteihin ja kokevat olevansa yhteydessä toisiinsa.

Dialogi on rakentava ja tasavertainen tapa keskustella. Dialogissa tähdätään aiheen, toisten ihmisten tai itsen parempaan ymmärtämiseen, mutta ei yksimielisyyteen tai nopeisiin ratkaisuihin. Parhaimmillaan dialogissa syntyy ennalta-arvaamattomia oivalluksia ja uutta ajattelua. Suosittu keskustelumenetelmä on esimerkiksi Erätauko -menetelmä, jonka avulla voidaan käydä rakentavaa keskustelua.

Ihmislähtöisyys tarkoittaa, että ihmisten näkemykset ja kokemukset ohjaavat toimintaa ja kehittämistä. Suunnittelussa ihmisen kyvyt ja vaatimukset laitetaan keskiöön sen sijaan, että kehitettäisiin tuotteita, palveluita tai ohjelmistoja tekniikka tai hinta edellä.

Ilmiölähtöisyys Ilmiölähtöisessä tarkastelussa havainnoidaan yksittäisten ongelmien tai tarpeiden sijaan kokonaisuuksia – ilmiöitä –, mikä antaa mahdollisuuden löytää uusia toimintamalleja. Mitä moniulotteisemmasta ilmiöstä on kyse, sitä enemmän tarvitaan tietoa, tiedon ymmärrystä ja keskustelua eri toimijoiden välillä.

Elinvoimaisuus. Kunta on elinvoimainen, kun se pystyy tuottamaan asukkailleen paikkakunnalla elämiseen tarvittavat palvelut. Elinvoimaisuus on siis käsitteellinen tavoite, tila, johon kunta voi pyrkiä panostamalla monenlaisiin asioihin, esimerkiksi talouteen, elinkeinoelämään, koulutukseen, terveydenhuoltoon tai harrastusmahdollisuuksiin.

2.5 Osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuudet turvataan lainsäädännössä

Perustuslaki, hallintolaki ja kuntalaki määrittävät keskeinen perusta osallisuudelle, vaikuttamiselle ja vuorovaikutukselle kunnassa. Ne siten myös ohjaavat keskeisesti Oulun kaupungin toimintaa.

Perustuslaissa säädetään yleisistä vaali- ja osallistumisoikeuksista (14 §). Julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Julkisen vallan tulee myös pyrkiä turvaamaan jokaisen mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon (20 §).

Hallintolaki määrittelee hyvän hallintotavan ja velvoittaa julkista hallintoa huomioimaan hyvän hallinnon perusteet kaikissa toiminnoissaan (6 §). Nämä hallinnon oikeusperiaatteet ohjaavat viranomaisen päätösharkintaa ja asioiden käsittelyä.

Kuntalaissa säädetään kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kuntastrategiasa tulee huomioida osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet (37 §). Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan (22 §). Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista.

Kuntalaissa säädetään myös kunnan asukkaan aloiteoikeudesta (23 §). Kunnan asukkaalla sekä kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on lisäksi ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet.

Kuntalain mukaan kunnan tulee myös asettaa nuorisovaltuusto (26 §), vanhusneuvosto (27 §) ja vammaisneuvosto (28 §).

Kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille (29 §). Kunnan tulee lisäksi antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on myös tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa. Viestinnässään kunnan tulee käyttää selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja ottaa huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

Lapsen oikeudet Lapsen oikeus osallisuuteen kaikissa häntä koskevissa asioissa on suojattu erittäin vahvasti lainsäädännöllä. Perusta kansalliselle lainsäädännölle on kansainvälisessä YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 12. artiklassa, jonka mukaan osallisuus on yksi kaikkea viranomaistoimintaa läpäisevä perusoikeus. Sopimus toteaa, että lapsella on oltava oikeus ilmaista näkemyksensä häntä koskevissa asioissa, ja hänen mielipiteensä on otettava huomioon ikä- ja kehitystason mukaisesti (12 artikla). Lisäksi lasta koskevissa päätöksissä on ensisijaisesti harkittava lapsen etua, johon kuuluu olennaisena lapsen näkemysten ja mielipiteiden huomiointi (3 artikla).

Oulussa osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyviä teemoja käsitellään myös useissa kaupungin asiakirjoissa, joiden periaatteisiin ja tavoitteisiin tällä osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelmalla on yhteys.

Muita osallisuutta ja vaikuttamista ohjaavia lakeja ovat muun muassa:

varhaiskasvatustalaki, vanhuspalvelulaki, nuorisolaki, perusopetuslaki, vammaispalvelulaki, tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki, kirjastolaki, laki kuntien kulttuuritoiminnasta, laki kotoutumisen edistämisestä, maankäyttö- ja rakennuslaki, laki hyvinvointialueesta, lastensuojelulaki, laki ikääntyneen toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalpalveluista.

Kaupunkistrategia 2030

www.ouka.fi/strategia

Yksi kaupunkistrategian painopisteistä on, että Oulussa jokaisella on mahdollisuus elää terveellistä ja turvallista elämää. Vuonna 2023 kaupungin hyvinvointitehtävä muuttuu. Oulussa hyvinvointi kasvaa ihmisten ja asioiden kohdatessa.

Strateginen tavoite: Mahdollistamme ihmisten kohtaamisen ja yhteisöllisen toiminnan sekä turvallisen elinympäristön.

Toimenpide: Vahvistamme oululaisia osallisuuskalleja

Mittari: Kehitämme uusia osallistumisen muotoja yhdessä kuntalaisten kanssa ja kokeilemme niitä erilaisissa toimintaympäristöissä (kyllä/ei). Toimenpiteet kuvataan.

Avoimen hallinnon toimintasuunnitelma 2021–2023

Palvelujen saavutettavuus ja esteettömyys sekä kokemusasiantuntijuus suunnitelman osa-alueina, joihin perustuvia tavoitteita mitataan kahden vuoden välein. Vuorovaikutussuunnitelma mittaa

osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumista ja se on kirjattu avoimen hallinnon toimintasuunnitelman tavoitteisiin. Suunnitelma päivitetään syksyllä 2023.

Hyvinvointisuunnitelma 2023–2025

Hyvinvoinnin edistämisen painopisteet pohjautuvat Oulun kaupungin kaupunkistrategiassa 2030 esiin nostettuihin hyvinvoinnin ilmiöihin ja esitettyihin toimenpide-ehdotuksiin. Tavoitetilana 2025 on kaikenikäisiä oululaisia koskien yhteisöllinen ja turvallinen elinympäristö. Suhteet toisiin ihmisiin ja mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa tavoitteessa yhtenä toimenpiteenä on vuorovaikutussuunnitelman toimenpiteiden toteutus.

Laaja hyvinvointikertomus (2022)

Valtuustokaudella 2017–2021 hyvinvoinnin edistämistyötä työtä tehtiin kaupunkistrategian ja kaupunginhallituksen hyväksymien painopisteiden mukaisesti. Kolmantena painopisteinä on alueelliseen ja eri väestöryhmien väliseen

eriarvoistumiskehitykseen vaikuttaminen. Yhteisellä hyvinvointitiedolla sekä tavoitteiden asettelulla ja toimenpiteillä edistetään asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvointia sekä osallisuutta arjen tasolla. Vuorovaikutussuunnitelma on yhtenä hyvinvoinnin edistämistä ohjaavana asiakirjana toiminut osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisen arvioinnissa vuosina 2019–21.

Lapsiystävällinen kunta

perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen ja rakentuu neljän yleisperiaatteen ympärille:

1. Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus
2. Lapsen edun ensisijaisuus
3. Oikeus elämään ja kehittymiseen sekä
4. Lapsen näkemyksen kunnioittaminen.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että kunnan toiminnan kehittämistä, suunnittelua ja päätöksentekoa tai mitä tahansa muuta lapsiin liittyvää toimintaa tarkastellaan näiden yleisperiaatteiden kautta. Osallisuuden edistäminen eri ikäisten lasten ja erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien osalta tulee olla ohjaava periaate.

Ikävoimainen Oulu – Oulun kaupungin ikääntymispoliittinen ohjelma 2021–2030

Ohjelmassa yhtenä teemana on seuraava: välitämme ikääntyneistä ja osallistamme heitä. Toimenpiteitä ovat mm. 1) Kehitämme matalan kynnyksen toimintaa ja kokoontumispaikkoja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa eri puolille kaupunkia. 2. Osallistumme Oulussa vanhustenviikolle ja välittämisen päivään. 3. Kehitämme vapaaehtoistyötä ikääntyneiden hyvinvoinnin tueksi ja tarjoamme yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa mahdollisuuksia toimia vapaaehtoisena.

Oulun kaupungin palveluja koskeva, toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden suunnitelma 2022–26

Suunnitelman tavoitteissa on mainittu, että kaupunkistrategian ja kaupungin ohjelma- sekä suunnitelmatyössä ja palvelujen kehittämisessä toimialoilla huomioidaan tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen. Toimenpiteenä tässä tavoitteessa on, että asetetaan kaupungin ohjelmissa ja suunnitelmissa konkreettisia tavoitteita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi palveluissa ja hyödynnetään kokemuksellista hyvinvointitietoa sekä tutkimustietoa. Huomioidaan osallisuus valmisteluvaiheessa. Toimialoista esimerkiksi sivistys- ja kulttuuripalvelujen tavoitteissa nousee esille myös yhdenvertaisen osallisuuden edistäminen esimerkiksi palvelujen saavutettavuuden ja esteettömyyden edistämisen ja turvallisempien tilojen periaatteiden laatimisen keinoilla.

Yhdessä kotoutuva Oulu – Kotoutumisohjelma 2022–2025

Yhdessä kotoutuva Oulu on Oulun kaupungin kotoutumisohjelma, jonka tavoitteena on integroida maahanmuuttajat aktiivisiksi kansalaisiksi yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Väestöryhmien välinen vuorovaikutus, vaikuttaminen ja osallisuus ovat teemoja, joiden ytimessä on ihmisten välinen kommunikaatio. Kommunikaation puute johtaa eriytymiseen, väärinymmärryksiin ja vaikuttamismahdollisuuksien kaventumiseen. Hyvä kommunikaatio taas lisää yhteyksiä, keskinäistä ymmärrystä ja antaa tunteen siitä, että ihmisellä ja asioilla on merkitystä. Kotoutumisohjelma korostaa, miten tärkeää on puhua, kuulla ja ennen muuta kuunnella. Hyvien väestösuhteiden ja osallisuuden kehittämistä seurataan Suomessa kehitettyjen indikaattorien pohjalta. Kyseisissä indikaattoreissa ja mittareissa keskitytään erityisesti paikallistason hyvien suhteiden kartoittamiseen ja kehittämiseen eri ryhmien välillä, ja niiden tavoitteena on kattaa kaikki, niin myönteiset kuin kielteisetkin ryhmien välisiin suhteisiin liittyvät tekijät.

Oulu oivaltaa – sivistysohjelma 2023–2026

Sivistysohjelma ohjaa sivistys- ja kulttuuripalveluiden toimintaa. Sen yksi strateginen painopiste on hyvinvointi ja osallisuus: kasvamme, kasvatamme ja kohtaamme yhdessä. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että Oulussa välitetään ja tehdään yhdessä ja että vahvistamme kuntalaisten osallisuus- ja vuorovaikutusmahdollisuuksia.

Digitaalinen Oulu –ohjelma (2019–2023)

Digitaalinen Oulu –ohjelma kokoaa kaupunkitavoitteet, toimenpiteet ja mittarit kahden painopisteen alle. Toinen painopisteistä on vaikuttavuutta digitalisaatiota ja dataa hyödyntämällä. Painopisteen toisena tavoitteena on seuraava: osallistamme kuntalaiset digitaalisten palvelujen kehittämiseen asiakaslähtöisyyden ja käytettävyyden varmistamiseksi.

Viestinnän käsikirja, Oulun brändi ja sosiaalisen median ohjeistus

Viestinnän käsikirja koostaa tiivistetysti keskeiset ohjeet ja periaatteet, joita noudatetaan Oulun kaupungin viestinnässä. Kaupungin viestintä on avointa, ennakoivaa ja vuorovaikutteista. Dialogin avulla pyrimme luomaan uutta yhdessä oululaisten kanssa.

Oulun uusi brändi nojaa kolmeen ydinasiaan: Pohjoinen, inhimillinen ja älykäs.

Oululaiset ovat osallistuneet uuden brändin tekemiseen. Jokainen teko, idea, vastaus, kommentti ja palaute on ohjannut brändiä asteen verran oululaisemmaksi.

Oulun kaupunki on uusiutunut sosiaalisen median ohjeensa henkilöstölleen vuonna 2023. Asiakirja on nyt nimeltään **Oulun kaupungin sosiaalisen median linjaukset**.

Oulun kaupunki käyttää virallisen viestinnän tukena sosiaalista mediaa, jotta Oulun kaupungin viestintä kaupunkilaisten palveluista tavoittaa kuntalaiset mahdollisimman hyvin. Sosiaalisessa mediassa haluamme myös vahvistaa Oulun veto- ja pitovoimaa, edistää positiivista työnantajamielikuvaa ja houkuttaa Ouluun opiskelijoita.

Sosiaalisessa mediassa Oulun kaupunki on aktiivisesti vuorovaikutuksessa oululaisten kanssa. Kohdennamme Oulun kaupungin sosiaalisessa mediassa tehtävät julkaisut juuri niille ihmisille, jotka kyseistä kanavaa käyttävät. Seuraamme sosiaalisen median kanavillamme käytävää keskustelua ja vastaamme kysymyksiin mahdollisimman nopeasti. Äänensävyämme sosiaalisessa mediassa on asiallinen ja selkeä ja sopivissa tilanteissa rennompi.

Ympäristöohjelma 2026

Painopisteessä 4 on kirjattu: edistämme ympäristövastuullisuutta ovat kohderyhmänä ympäristövastuulliset oululaiset. Tavoitteena on, että Oulussa kaupunkilaiset, yritykset ja yhteisöt tietävät ja ymmärtävät omien tekojensa vaikutukset kaupungin ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Kaupunki kannustaa ja opastaa oululaisia sekä mahdollistaa kestävän elämän kaikilla sen vaikutuspiirissä olevilla osa-alueilla. Toimenpiteenä on esimerkiksi seuraava: Oululainen kestävän tulevaisuuden opinvirta ohjaa oululaisia lapsia ja nuoria sekä heidän kanssaan toimivia kestävään elämäntapaan.

Yritysmyönteinen Oulu –Elinkeinopoliittinen kehittämisohjelma 2022–27

Strategisena kärkenä on yhteistyöverkostojen ja yritysekosysteemien kehitys. Painopisteissä tämän strategisen kärjen alla on kaupungin toimijoiden välinen saumaton yhteistyö ja vuorovaikutus yrityskentän kanssa.

2.6 Erilaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia Oulussa

Kaupungin rooli aktiivisena viestijänä mahdollistaa erilaisten palautekanavien, asukasiltujen, uutiskirjeiden, kyselyjen ja palveluiden yhteissuunnittelun keinoin niin asukkaiden kuin sidosryhmien osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämisen Oulussa. Oulussa kuntalaisilla ja sidosryhmillä on jo monia mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kaupungin toimintaan. Viestintäteknologian kehittyminen ja uusien alustojen käyttöönnotto ovat tarjonneet uusia tapoja osallistua ja vaikuttaa Oulussa esimerkiksi osallistuvan budjetoinnin kautta. Kaupunki tekee osallisuus- ja vaikuttamistyötä useissa kanavissa sekä digitaalisesti että perinteisin menetelmin. Yhdenvertaisen digitaalisen vuorovaikutuksen edistämiseksi tulee palveluiden kehittämisessä huomioida saavutettavuusdirektiivi ja mahdollisuus digitukeen.

Asukkaiden osallistumisessa on kyse osallistumisoikeuksista ja mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa. Kaikessa tässä on keskeistä, että asukkailla on tietoa, miten ja miksi osallistua kaupungin toimintaan. Jotta tämä toteutuisi, asukkailla tulisi olla lisäksi tietoa siitä, mitä heiltä odotetaan, mihin asukkaiden asiantuntemusta, kokemuksia ja mielipiteitä käytetään. Epäluottamuksen ehkäisemisen ja osallistumishalukkuuden vahvistamisen näkökulmasta on keskeistä kertoa avoimen hallinnon periaatteiden mukaisesti, miten tiedot on otettu huomioon ja mihin tietojenkerääminen on johtanut.

Asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kannalta keskeisiä eriarvoisuuden lähteitä ovat sosioekonomiset ja alueelliset erot. Koulutustaso, kieli- ja kulttuuritausta sukupuolen ohella vaikuttavat keskeisesti näihin eroihin. Tässä suhteessa useiden järjestöjen ja yhteisöjen roolilla on ollut keskeinen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa luova vaikutus sellaisten ryhmien jäsenten kohdalla, joilla erityisiä haasteita osallistua ja vaikuttaa. Niin kutsutun kaupunkiaktiivisuuden kautta yhteiskuntaan on muodostunut uusia toimijoita, jotka toimivat aktiivisesti haastaen asukkaiden ja kaupungin välistä vuorovaikutusta. Kaupungin on olennaista mahdollistaa myös nk. neljännen sektorin toiminta eli avustaa myös järjestäytymättömiä yhteisöjä aktiivisessa toiminnassa ja tapahtumissa. Kaupungin

roolissa alueellisia ja asuinalueiden välisiä eroja voidaan tasoittaa positiivisen erityiskohtelun avulla. Huono-osaisuuden kartan avulla voidaan tunnistaa alueellisia eroja ja kohdistaa tukea tietyille alueelle positiivisen erityiskohtelun keinoin.

Nämä kolmannen ja neljännen sektorin toimijat tavoittavat useimmiten tehokkaammin (onnistuneemmin/paremmin) toiminnassaan erilaisissa haavoittuvassa asemassa olevia kuntalaisia kuin kaupungin yleiset palvelut. Vapaaehtoistoimintaan osallistumalla asukkaat ja sidosryhmät voivat vaikuttaa omalla aloitteellisuudellaan osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiseen.

Kuten edellä esitettiin, Oulun kaupungin toimintaa osallisuuden ja vaikuttamisen näkökulmasta sääntelevät useat säädökset, jotka sisältävät kymmeniä säännöksiä erilaisista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Säännösten lisäksi on olemassa erilaisia vakiintumattomia ja epämuodollisia tapoja osallistua ja vaikuttaa, joten tyhjentävän listauksen esittäminen erilaisista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista olisi lähes mahdoton tehtävä. Tämän sijasta on kuitenkin mahdollista esittää esimerkinomainen listaus erilaisista osallistumisen ja vaikuttamisen edistämisen keinoista ja menetelmistä Oulussa. Osallisuushankkeet ja erilaiset kokeilut mahdollistavat ja laajentavat osallisuuden menetelmiä. Hyvien käytäntöjen jakaminen ja verkostoissa toimiminen on olennaista myös osallisuuden ja vuorovaikutuksen keinojen kartuttamisessa.

Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

1. järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja
2. selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa
3. valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin
4. järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun
5. suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
6. tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Kunnalliseen päätöksentekoon voi vaikuttaa **äänestämällä kuntavaaleissa** tai **asettumalla itse ehdolle**. Kuntavaaleissa valittavat kuntien ja kaupunkien valtuustot päättävät kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä kunnallisten palvelujen järjestämisestä. Valtuusto on kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin. Kuntalainen voi kertoa näkemyksensä kaupunginvaltuutetulle esimerkiksi soittamalla tai lähettämällä viestiä sosiaalisessa mediassa. Kuntalainen voi myös tehdä **kuntalaisaloitteen** kunnan toimintaa koskevissa asioissa tai antaa **palautetta** kunnan toiminnasta.

Vapaaehtoinen toiminta on osallisuutta ja vaikuttamista omaan ja kanssaihminen hyvinvointiin. Vapaaehtoistoimintaa voi tehdä kuka tahansa kykensä, aikataulunsa ja voimavarojensa mukaan joko järjestöissä tai omaehtoisesti. Vapaaehtoistoimintaa on esimerkiksi tapahtumien järjestäminen tai niihin osallistuminen, urheilun ja liikunnan parissa tai heikommassa elämäntilanteessa olevan ihmisen tukena.

Kuntalainen voi myös harjoittaa omaehtoista **kaupunkiaktivismia** esimerkiksi pop up -tapahtumia järjestäen. Kaupunkiaktivismi tarkoittaa kansalaisten **itse organisoimaa omaehtoista yhteistoimintaa**, joka tapahtuu **yleensä järjestötoiminnan ulkopuolella**.

Oulussa on käytössä **osallistuva budjetointi**. Osallistuva budjetointi tarkoittaa talouden ja demokration yhdistämistä. Osallistuvassa budjetoinnissa kuntalaiset otetaan mukaan pohtimaan ja päättämään siitä, mihin taloudelliset resurssit käytetään.

Alueellinen osallisuus on maantieteellisesti laajassa Oulussa tärkeää. Kuntalaiset voivat vaikuttaa oman asuinalueensa ja koko kaupungin yhteisiin asioihin alueellisissa **asukasilloissa**. Asukasilloissa käsitellään ajankohtaisia asioita, annetaan lausuntoja, tehdään kannanottoja sekä järjestetään tiedotus- ja kannanottoilaisuuksia. Kaupunki tukee kuntalaisten alueellista osallisuutta ja toimintaa alueellisin toimintarahoin sekä tarjoamalla tiloja Oulun eri alueilta. Alueellisia tilaisuuksia ovat myös kaupunginjohtajan ja johtavien luottamushenkilöiden tapaamiset, joita järjestetään kaupungin eri alueita kiertämällä.

Kunnan palvelut, kuten esimerkiksi päiväkodit, koulut ja kirjastot, ja niihin liittyvä vuorovaikutus ja osallisuus ovat keskeisiä kuntalaisen arjessa. Kaupungissa hyödynnettäviä vuorovaikutusta ja osallisuutta edistäviä toimintamalleja ja -menetelmiä palveluissa ovat esimerkiksi **palvelumuotoilu**, **kokemustoiminta** sekä **kehittäjäasiakkaat**. Kaupunki pyrkii myös **palvelujen digitalisoinnilla** tukemaan joustavaa asiointia, osallistumista ja vuorovaikutusta. Helppokäyttöisten itsepalvelu-, oma-toimi- ja kotiin tarjottavien palvelujen määrä sekä kuntalaisten tuottamien tietojen hyödyntäminen palveluissa kasvavat. Olennaista on järjestää myös digitukea palvelujen digitalisoinnin yhteydessä. Oulussa on rakentumassa vuoden 2023 aikana sekä sisäisen että ulkoisen digituen verkostot.

Omien ryhmiensä yhdenvertaista osallistumis- ta edistävät erilaiset **vaikuttamistoimielimet**. Lakisääteisiä neuvostoja Oulussa ovat nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto. Oulussa toimii lisäksi maahanmuuttajaneuvosto sekä mielenterveys- ja päihdejärjestöjen verkosto. Kaupungissa toimivat myös lähidemokratiatoimikunta sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta.

Lasten ja nuorten edustuksellinen osallisuus toteutuu Oulun nuorisovaltuuston lisäksi muun muassa oppilaskuntatoiminnassa ja nuorten alueellissa osallisuusryhmissä. Oulun nuorisovaltuustolla on läsnäolo- ja puheoikeus lautakunnissa. Lasten ja nuorten kaupunkikokouksessa lapset ja nuoret päättävät heitä koskevista yhteisistä asioista. Oulussa on käytössä myös UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -toimintamalli. Lapsiystävällisessä kunnassa lapset voivat suunnitella, arvioida ja kehittää palveluita yhdessä aikuisten kanssa. Toimintamallin mukaisesti Oulussa on asetettu tavoitteita ja toimenpiteitä, joiden toteutumista arvioidaan ja seurataan säännöllisesti.

Oulussa on **digitalisoitu demokratiapalveluja**, ja digitalisointia kehitetään edelleen. Erilaisia digitaalisen osallisuuden välineitä kokeillaan ja arvioidaan jatkuvasti. Kaupunki tukee kuntalaisten digitaalista

osallisuutta esimerkiksi **etä- ja hybriditilaisuuksia ja työpajoja** järjestäen. Kuntalaiset ovat voineet osallistua sähköisesti kaupungin kyselyihin ja saada tietoa koko kaupunkia koskevista ajankohtaisista asioista mobiilisovelluksen välityksellä.

Kuntalaisille ja henkilöstölle myös **viestitään** kaupungin ajankohtaisista asioista, esimerkiksi erilaisista valtakunnallisista tai Oulua koskevista **kyselyistä**. Viestinnän lähtökohtana on asukkaiden mahdollisuus osallistua ja saada oikeaa, luotettavaa ja ajantasaista tietoa kaupungin toiminnasta, suunnitelmista ja palveluista sekä mahdollisuus vaikuttaa niihin. Viestinnässä huomioidaan saavutettavuus sekä monipuoliset viestintäkanavat ja erityisryhmien tarpeet. Tarvitaan myös uusia toimintatapoja, joiden avulla asukailta saatua tietoa ja kokemukset voidaan dokumentoida kehittämiskäyttöä varten.

Henkilöstöä ja luottamushenkilöitä **koulutetaan** osallisuuden ja vaikuttamisen suunnitteluun sekä menetelmien hyödyntämiseen. Koulutusta tarjotaan myös esimerkiksi avoimen hallinnon ja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden teemoista. Kuntalaiset ja sidosryhmät osallistuvat Oulussa aktiivisesti **kaupunkisuunnitteluun ja -kehittämiseen**.

3 Osallisuus ja vuorovaikutus Oulussa tavoitetasolla

Oulussa on tavoitteena, että kaikki kokevat tulevansa kuulluiksi ja ymmärretyiksi ja kaikilla on samat mahdollisuudet toimia, osallistua ja vaikuttaa asuinalueellaan ja koko kaupungissa. Keskinäiseen arvostukseen perustuva vuorovaikutus edistää hyvinvointia ja lisää elinvoimaa. Yhteisöllisyys syntyy reilusta asenteesta ja ratkaisujen etsimisestä yhdessä erilaisten toimijoiden kanssa. Rohkeus myös kokeilla vastuullisesti uusia osallisuuden keinoja on yksi mahdollisuus lisätä oululaisten osallisuuden kokemuksia ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Kaupungin tahtotila on olla asukkailleen ja sidosryhmilleen toimija, jonka kanssa on helppoa tehdä yhteistyötä. Kaupungin sisäinen toimiva vuorovaikutus ja poikkitoimialainen yhteistyö tukevat kuntalaisten ja sidosryhmien hyvää asiakaskokemusta. Palvelukokemusten laatuun panostetaan. Hyvää vuorovaikutusta tukevat sujuva tiedonkulku ja selkeä viestintä useissa kanavissa. Kaupunki hyödyntää sosiaalista mediaa ja digitaalisia viestinnän keinoja aktiivisesti. Viestinnässä huomioidaan eri kuntalaisryhmät ja heille sopivat tavat ja kanavat viestiä.

Tässä luvussa esitellään tavoitteet ja toimenpiteet, jotka kehittävät vuorovaikutusta kaupungin ja kuntalaisten sekä kaupungin ja sidosryhmien välillä. Keskeinen on kaupungin ja kuntalaisten välinen vuorovaikutussuhde. Suhteessa sidosryhmiin pääpaino on yleishyödyllisissä järjestöissä ja yrityksissä.

Alla esitellään keskeisiä tunnistettuja onnistumisia ja kehittämiskohteita osallisuuden ja vuorovaikutuksen kehittämisen osalta osallisuuden kartoituksilla ja tarkastuslautakunnan arviointiraportissa. Nämä ovat toimineet uudistetun vuorovaikutussuunnitelman taustamateriaalina suunnitelmaa päivitettäessä. Samalla ne jäsentävät tavoitteiden ja toimenpiteiden välisiä suhteita vuorovaikutussuunnitelmalle vuosille 2023–2030.

3.1 Oululaisten kokemukset vaikuttamisen mahdollisuuksista

Kaupunki- ja kuntapalvelut 2022 tutkimuksessa (FCG Oy) kysyttiin: Miten hyvin kuntalaisten vaikuttamisen mahdollisuudet on hoidettu asuinkunnassa? Mahdollisuuksia piti hyvin hoidettuna 20 % oululaisista vastaajista ja huonosti hoidettuna 33 %. Vastaajien, jotka kokivat vaikuttamisen mahdollisuudet hyvin hoidetuiksi, osuus oli laskenut vuodesta 2020 kuusi prosenttiyksikköä ja osuus oli alempi kuin vertailukunnissa keskimäärin (27 %). Huonosti hoidetuksi kokeneiden vastaajien osuus oli sama kuin vertailukuntien keskiarvo. Korkeimmat ”hyvin hoidettu” -kokemukset olivat Helsingissä 36 % (vuoden 2020 tulos) ja Espoossa 32 % (vuodelta 2021). Kuntaliiton kuntalaistutkimuksen (2020) mukaan 15 % oululaisista oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä väittämästä ”Kunnassa kuunnellaan kuntalaisten mielipiteitä”. Kaikkien tutkimuskuntien vastaava arvo oli 19 %. Väittämän ”Kuntani päätöksistä tiedotetaan riittävästi” kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä oli 29 % oululaisista. Kaikkien tutkimuskuntien yhteinen prosentti oli 32.

3.2 Tarkastuslautakunnan arviointiraportti kuntalain mukaisista osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista

Tarkastuslautakunta arvioi, miten kuntalain mukaiset osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat kehittyneet Oulussa vuosina 2018–2022. Tarkastuslautakunnan arviointiraportti 2022 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa keväällä 2023. Kaupunginvaltuusto vastaa kuntalain mukaan siitä, että kaupunkilaisilla on käytössä monipuoliset ja vaikuttavat osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet ja menetelmät myös vaalien välillä. Tällaisia mahdollisuuksia ovat esimerkiksi kuntalaisraadit, osallistuva budjetointi ja palvelujen yhteissuunnittelu.

Oulussa on osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kehitetty vuorovaikutussuunnitelmalla, jonka hyväksyy kaupunginhallitus. Suunnitelman kautta valtuusto voi varmistua, että sen lakisääteinen vastuu toteutuu.

Tarkastuslautakunta arvioi osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia edellisen kerran vuonna 2017

ja totesi nyt, että sen silloiset kehittämis ehdotukset ovat edenneet hyvin. Kehittämis ehdotukset liittyivät muun muassa siihen, että osallistumismahdollisuudet tulee ottaa osaksi kaupunkistrategiaa ja niiden kehittämisen tulee olla tavoitteellista. Lautakunta nosti esille myös, että eri osallistumiskeinot tulee kerätä yhteen paikkaan [kaupungin verkkosivuilla](#). Molemmat kannanotot ovat toteutuneet.

Oulussa on vuodesta 2018 asti ollut käytössä ns. [osallistuva budjetointi](#). Vuosina 2021 ja 2022 tarkoitukseen oli varattu 50 000 ja 70 000 euroa kaupungin talousarviossa. Tarkastuslautakunta kuitenkin totesi arvioinnissaan, että oululaisten osallistumismäärät summan käytön ideointiin ovat olleet pieniä verrattuna muihin isoihin kaupunkeihin. Tarkastuslautakunta esitti kannanottonaan, että toimintamallia on kehitettävä ja viestintää lisättävä. Kysymällä kaupunkilaisten näkemyksiä voidaan saada tietoa oikeasta kehittämisen suunnasta.

Kuntalain mukaan muun muassa kaupungin asukkaat ja palvelujen käyttäjät voivat tehdä aloitteita kaupungille ([Aloitteenteko-ohjeet](#)). Aloitteita tehdään kuitenkin melko vähän, esimerkiksi vuonna 2022 niitä tehtiin 44. Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota siihen, että kaikki vastaukset tulee antaa kolmen kuukauden aikana tai aloitteentekijälle tulee ilmoittaa vastauksen viivästymisestä. Nyt näin ei täysin ollut tehty. Aloitteista raportoidaan kaupunginvaltuustolle kaksi kertaa vuodessa.

Kaupungin osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kehittävän vuorovaikutussuunnitelman on hyvä olla voimassa katkeamatta. Suunnitelman seurantaraportointia on syytä yksinkertaistaa, jotta sitä voidaan hyödyntää johtamisessa. Digitaaliset osallistumismahdollisuudet ovat kehittyneet ja madaltaneet osallistumiskynnystä, mutta on tärkeä tiedostaa, että ihmisten kohtaaminen parantaa vuorovaikutuskokemusta. Kuntalaisille, jotka ovat osallistuneet ja käyttäneet mahdollisuutta vaikuttaa, on viestittävä, miten asiasta päätettiin tai miten se ratkesi. Kaupungin ja hyvinvointialueen on hyvä löytää yhteisiä keinoja osallistumis- ja vaikuttamisoikeuksien toteuttamiseen, koska oikeudet osallistumiseen ovat laeissa samanlaiset. Oulun osallistuvassa budjetoinnissa ideointivaiheen

Ensimmäiseen kysymykseen 'Koetko voitavasi osallistua ja vaikuttaa Oulun kaupungin palveluiden ja toiminnan suunnitteluun' saatiin yhteensä 782 vastausta.

- 5,2 % oli täysin samaa mieltä
- 21,1 % oli osittain samaa mieltä
- 32,2 % ei osaa sanoa
- 26,9 % oli osittain eri mieltä
- 14,6 % oli täysin eri mieltä

Toiseen kysymykseen onko Oulussa tarpeeksi vuoropuhelua päättäjiin ja kaupunkilaisten välillä saatiin yhteensä 684 vastausta.

- 4,2 % oli täysin samaa mieltä
- 24,3 % oli osittain samaa mieltä
- 35,1 % ei osaa sanoa
- 24 % oli osittain eri mieltä
- 12,4 % oli täysin eri mieltä

Kolmanteen kysymykseen tuetaanko Oulussa asukkaiden omaehtoista toimintaa riittävästi, saatiin yhteensä 634 vastausta.

- 3,8 % oli täysin samaa mieltä
- 29,7 % oli osittain samaa mieltä
- 42,7 % ei osaa sanoa
- 15,9 % oli osittain eri mieltä
- 7,9 % oli täysin eri mieltä

Neljänteen, avoimeen kysymykseen, jos olisit minun roolissani kaupunginjohtajana, minkä asian puolesta tekisit töitä, saatiin yhteensä 315 vastausta. Alla olevat teemat nousivat esille avoimissa vastauksissa.

Teema 1: Lapsiperheiden palveluihin ja hyvinvointiin panostaminen

Teema 2: Vanhuksiin panostaminen

Teema 3: Liikuntaan ja liikuntapaikkoihin panostaminen

Teema 4: Oulun keskustan toimivuuden parantamiseen

3.3.3 Henkilöstön osallisuuskyselyn tulokset

Henkilöstölle toteutettiin Akkunassa kevään aikana osallisuuskysely, jossa tiedusteltiin asukkaita ja kaupungin sidosryhmiä eli järjestöjä ja yrityksiä koskevan osallisuuden ja vuorovaikutuksen toteutumisesta palveluissa. Kyselyyn vastasi yhteensä 318 henkilöä.

Asukkaiden osallisuus ja vuorovaikutus

Asukkaat voivat osallistua ja vaikuttaa Oulun kaupungin palveluiden ja toiminnan suunnitteluun väittämästä yli 60 % vastaajista oli sitä mieltä, että osallisuuden ja vaikuttamisen toteutumisessa on vielä kehittämisen tarpeita. Osallisuutta koettiin tehtävän eri menetelmin, kuten erilaisissa tilaisuuksissa, kyselyillä ja muilla menetelmillä, mutta tuloksista ja vaikuttavuudesta viestiminen voi jäädä vähäiseksi tai sen ei koeta välittyvän asukkaalle.

Avovastauksissa esimerkiksi suunnitteluryhmiin (tilojen, viheralueiden, rakennusten) esitettiin mukaan enemmän vapaaehtoisia asukasedustajia ja/ tai tilojen käyttäjiä tai niihin työskentelemään tulevia ihmisiä.

Kehittämisehdotuksena nousi esille myös selkeä sivusto, jossa on helposti löydettävissä suunnitteilla olevat asemakaavat ja niiden muutokset ja samassa yhteydessä ohjeet ja linkki, miten voi vaikuttaa riittävän ajoissa ja oikeassa vaiheessa.

Oulussa on tarpeeksi vuoropuhelua henkilöstön, luottamushenkilöiden ja asukkaiden välillä kohdassa nousivat esille selkeät kehittämisen tarpeet. Yli 70 % vastaajista koki, että yhteisessä vuoropuhelussa on vielä kehittämisen varaa.

Vastauksissa nostettiin esiin esimerkiksi se, että henkilöstö ei ole tavannut luottamushenkilöitä mitään kautta. Myöskään niin sanotusti ns. oman lautakunnan jäseniä ei tunneta.

Hyväksi oli taas koettu esimerkiksi kaupunginjohtajan järjestämät tilaisuudet, kuten asukasillat ja kahvitilaisuudet. Korona-ajan vaikutus tapahtumiin tunnistettiin myös vastauksissa.

Oulussa tuetaan asukkaiden omaehtoista toimintaa riittävästi. (esim. tapahtumia, tilaisuuksia, tilojen käyttöä, yhteisöllistä toimintaa.) Vastaajista yli puolet koki tukemisen olevan riittämätöntä tai ei ollut tietoinen, miten asukkaiden toimintaa tuetaan tällä hetkellä. Tämä nousi esille useissa avovastauksissa. Tiloja koettiin olevan saatavilla asukkaiden käyttöön, mutta niiden käyttömahdollisuuksista olisi hyvä viestiä lisää. Myös alueellisia eroja koettiin olevan tilojen saatavuudessa.

Kirjastossa käytössä olevaa varaamoa ehdotettiin laajennettavaksi tilojen käytön helpottamiseksi. Monitoimitalon tilojen käytön helpottamiseksi ehdotettiin, että talojen sivuilla voisi olla selkeästi esillä, mitä tiloja voi varata maksutta, kuka niitä voi varata ja mistä. Jäälin digipajan kerrottiin olevan hyvä avaus tilojen ja laitteiden monipuoliseen hyödyntämiseen. Kohtaamisen paikkojen tarpeen koettiin olevan suuri yhteisöllisyyden tunteen ja toiminnan kehittämiseksi pandemian jälkeen.

Miten lisäisin asukkaiden osallisuutta kaupungin palveluihin, suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä kehittäisin vuorovaikutusta asukkaita koskien, avovastauksissa nousi esille mm. seuraavia ehdotuksia:

- Enemmän kyselyitä, myös jalkautumista esim. lapsiperhetapahtumiin.
- Enemmän keskustelua: raateja, alueellisia suunnitteluryhmiä, keskustelutapahtumia.
- Viestintää lisää, tietoa vaikuttamiskanavista ja -mahdollisuuksista.
- Selkeät, toistettavat palautekanavat.

Sidosryhmien osallisuus ja vuorovaikutus

Oulun kaupungin sidosryhmät (järjestöt ja yritykset) voivat osallistua ja vaikuttaa Oulun kaupungin palveluiden ja toiminnan suunnitteluun kohdassa henkilöstön vastauksissa ilmeni epätietoisuutta sidosryhmien osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksiin liittyen. Yli puolet vastaajista kehittäisi sidosryhmien osallistumisen mahdollisuuksia. Koettiin myös, että sidosryhmien vaikuttamismahdollisuudet voivat vaihdella toimialoittain tai eri sidosryhmien keinot eivät ole samalla tasolla.

Vastauksissa nousi esille esimerkiksi, miten pienet yrittäjät tai järjestöt saisivat äänensä kuuluviin.

Esitettiin myös yhteisiä foorumeja, joihin sidosryhmillä olisi mahdollisuus osallistua. Järjestöyhteistyön kehittäminen nousi myös esille vastauksissa.

Oulussa on tarpeeksi vuoropuhelua henkilöstön, luottamushenkilöiden ja sidosryhmien (järjestöt ja yritykset) välillä nousi esiin selkeä kehittämistarve. Yli 70 % vastaajista koki tarvetta yhteisen vuoropuhelun lisäämiselle. Erityisen tarpeelliseksi koettiin luottamushenkilöiden jalkautuminen arjen palveluihin. Kohdennettua osallisuuden tarvetta koettiin tarvittavan varsinkin silloin, kun asioita muutetaan tai tehdään uutta.

Oulussa tuetaan sidosryhmien (järjestöt ja yritykset) omaehtoista toimintaa riittävästi (esimerkiksi tapahtumia, tilaisuuksia, tilojen käyttöä, yhteisöllistä toimintaa) kohdassa nousi esille, että sidosryhmien toiminnan tukemisesta tarvittaisiin lisätietoa. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että toimintaa ei tueta riittävästi.

Kaupungin tilojen käyttöön esitettiin helposti käytettävää kalenteria esimerkiksi sidosryhmien tilavarausten tekemistä varten. Tietoisuutta toimialojen välillä tulisi lisätä esimerkiksi tapahtuma- ja kokoustilojen varaamisen osalta. Järjestöavustamiseen koettiin tarvittavan kokonaisuuden perusteellista arviointia. Myös turvallisemman tilan käytön periaatteiden laatimista kaupunkitasoiseksi asiakirjaksi pidettiin välttämättömänä.

Miten lisäisin sidosryhmien osallisuutta kaupungin palveluihin, suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä kehittäisin vuorovaikutusta sidosryhmiä koskien, avovastauksissa nousi esille seuraavia kehittämisasiota:

- Lisäämällä konkreettisia vaikutusmahdollisuuksia ja uusien ideoiden esiintuomista.
- Tiedon kokoamista yhteen paikkaan helposti saataville, avointa viestintää ja markkinointia tilaisuuksista sekä tilojen käyttömahdollisuuksista.
- Keskusteluja ja tapahtumia.
- Järjestökoordinaattoreita ja henkilöstöressursseja sidosryhmäyhteistyöhön ja verkostoitumiseen.
- Paremmat palautekanavat ja kanavista tulevien kysymysten ja palautteiden hyvä käsittely ja eteenpäin vieminen.

3.4 Suunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisen seuranta ja arviointi

Osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista arvioidaan vuosina 2024, 2027 ja 2030. Tavoitteita ja toimenpiteitä voidaan päivittää osana arviointia eri vuosien aikana.

Säännölliset osallisuuskyselyt asukkaille ja sidosryhmille ovat osa osallisuuden seuranta.

Osallisuuden ja vuorovaikutuksen toimivuutta mitataan kaupungin ja kuntalaisten sekä kaupungin ja sidosryhmien kesken arjen kohtaamisissa, verkostoissa, palvelujen suunnittelussa ja valmistelussa sekä osallisuudessa päätöksentekoon.

Kaupunki on aktiivisesti vuorovaikutuksessa kuntalaisten ja sidosryhmien kanssa sekä ottaa huomioon näkemykset ja palautteet osana päätöksentekoa.

Arvioinnin ja seurannan valmisteluvastuussa ovat vuorovaikutussuunnitelman työryhmän jäsenet. He arvioivat suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista toimialansa osalta ja vievät seurannan johtoryhmiin ja lautakuntiin.

Kaupungin yhteinen arviointiraportti koostetaan ja tiivistetään kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi.

Huoneentaulu 1: Osallisuus Oulussa

Huoneentaulu 2: Vuorovaikutus Oulussa

► www.ouka.fi/osallistu

Lähteet

Avoimen hallinnon toimintaohjelma: [Etusivu - Avoinhallinto.fi](#)

Digitaalinen Oulu -ohjelma (2019–2023): [Digitaalinen Oulu -ohjelma \(2019–2023\)\(ouka.fi\)](#)

Erätauko -keskustelumenetelmä: [Mikä Erätauko? - Erätauko \(eratauko.fi\)](#)

Karreinen, Lari 2019: Hyvän julkisen vuorovaikutuksen periaatteet

Laaja hyvinvointikertomus (2022): [Laaja hyvinvointikertomus 2022 \(ouka.fi\)](#)

Lapsiystävällinen kunta Oulun kaupungin sivut: [Lapsiystävällinen kunta | Oulun kaupunki \(ouka.fi\)](#)

Nuorten foorumi -tapahtumassa toteutettujen kyselyjen koontia Nuorten Oulun sivuilla: [Nuorten foorumi | Nuorten Oulu](#)

Näkökulmia ihmiskeskeisyyteen -koulutus eOppiva: [Näkökulmia ihmiskeskeisyyteen - Vinkkejä ihmiskeskeisyyden edistämiseen \(eoppiva.fi\)](#)

Oulun kaupungin avoimen hallinnon toimintasuunnitelma: [Avoin hallinto - Päätöksenteko ja hallinto - Oulun kaupunki \(ouka.fi\)](#)

Oulun kaupungin brändi: [Brändi | Viestintä | Oulun kaupunki \(ouka.fi\)](#)

Oulun kaupunkistrategia 2030: [Oulun kaupunkistrategia | Oulun kaupunki \(ouka.fi\)](#)

Oulun kaupungin hyvinvointisuunnitelma: [Oulun kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023-2025 \(ouka.fi\)](#)

Oulun kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2021-26: [download \(ouka.fi\)](#)

Oulun kaupungin palveluja koskeva, toiminnallisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden suunnitelma 2022-26: [download \(ouka.fi\)](#)

Oulu oivaltaa Sivistyspoliittinen ohjelma 2023–2026: [Sivistysohjelma 2023-2026 \(ouka.fi\)](#)

Oulun kaupungin tarkastuslautakunnan arviointikertomus 2022: [Arviointikertomus 2022 | Ulkoinen tarkastus | Oulun kaupunki \(ouka.fi\)](#)

Oulun kaupungin viestinnän käsikirja: [Viestinnän käsikirja | Viestintä | Oulun kaupunki \(ouka.fi\)](#)

Selkeän kielen linjaukset: [Selkeän kielen linjaukset | Viestintä | Oulun kaupunki \(ouka.fi\)](#)

Sitra megatrendit 2030: [Megatrendit 2023: Näitä kehityskulkuja emme voi ohittaa - Sitra](#)

THL Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke - Sokran määritelmä osallisuudesta: [Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet - THL](#)

Yhdessä kotoutuva Oulu - Kotoutumishjelma 2022–2025: [Yhdessä kotoutuva Oulu, Kotoutumishjelma 2022-2025 \(ouka.fi\)](#)

Ympäristöohjelma 2026: [PowerPoint-esitys \(ouka.fi\)](#)

Yritysmönteinen Oulu -Elinkeinopoliittinen kehittämissuunnitelma 2022-27: [PowerPoint Presentation \(ouka.fi\)](#)

Osallisena Oulussa

Oulun kaupungin osallisuus- ja
vuorovaikutussuunnitelma 2023–2030

